

Svitlana Kohut

**UKRAIŃSKI KATOLICKI UNIWERSYTET:
MIĘDZY TRADYCJĄ A ALTERNATYWĄ**

Ukrainian Catholic University: Tradition vs. Alternative

This article presents approaches to creating educational environment at the Ukrainian Catholic University, a private educational institution, which serves a platform for scientific and practical discussions reflecting both-secular and clerical outlooks. While creating a professional and academic program for training specialists in the area of socio-pedagogical work, there were identified the criteria for reviewing traditional and alternative stuff in the context of education, forms and methods of teaching. “Students Portfolio” program of acquiring additional competencies is described as well. The main goal of the proposed program is let experts and specialists to provide students with additional information on the content of the professional work in the chosen area, as well as deepening and broadening of theoretical knowledge, and eventually implementing on practice. The introduced program as alternative to the traditional optional ones, is expected to result in improving the quality of the professional training, focusing on sensitive perception of the processes taking place in the children and youth environment, and enlarging vision and understanding of the psycho-educational activities specificity.

Key words: private educational institution, traditional and alternative stuff, “Students Portfolio” program

Wprowadzenie

Transformacja na Ukrainie trwająca od 1991 roku, dotyczy wszystkich społeczno-politycznych obszarów i poziomów funkcjonowania państwa. Procesy zmian obejmują także system edukacji. Mają one na celu jego doskonalenie oraz rozwój. Zmiany systemu edukacji są powodowane głównie niskim poziomem jakości kształcenia, małą mobilnością wobec potrzeb rynku pracy, przestarzałymi treściami kształcenia oraz organizacją samego procesu kształcenia. Drugim źródłem zmian są nowe oczekiwania uczniów wobec szkoły i jej edukacyjno-społecznych funkcji w państwie demokratycznym o gospodarce wolnorynkowej. Problem innowacyjności stał się ważnym zagadnieniem polityki oświatowej, refleksji teoretycznej, a także działań praktycznych, inicjowanych na wszystkich szczeblach szkolnictwa na Ukrainie. W 2002 roku kwestie innowacji podjęto w najważniejszych dokumentach państwowych dwukrotnie: w *Narodowej doktrynie rozwoju edukacji*¹, gdzie podkreślono potrzebę proinnowacyjnego rozwoju edukacji oraz w ustawie *O działalności innowacyjnej*², w której zdefiniowano innowacje, a także określono ich ramy prawne dla różnych dziedzin. Od września 2014 roku na Ukrainie obowiązuje nowa ustawa o szkolnictwie wyższym, mająca na celu ujednoczenie szkolnictwa wyższego i dostosowanie go do systemów europejskich. Zaplanowane zmiany można uznać za radykalne.

Wśród nowych zadań, jakie formułują instytucje oświatowe wszystkich szczebli, znajdują się kwestie warunków mających na celu zapewnienie wysokiej jakości kwalifikacji i poziomu kompetencji absolwentów – zgodnie z międzynarodowymi standardami, ich konkurencyjności na rynku pracy oraz ujawniania talentów i twórczego potencjału. Te cele stanowią priorytet na poziomie zarządzania oświatą i wyznaczają obszary pożądaných innowacji. Nowe i wartościowe rozwiązania zastępują starsze, tradycyjne.

Jednym z efektów ukraińskich reform edukacyjnych jest zróżnicowanie szkolnictwa. Nastąpiło odejście od powszechnej jednolitej publicznej średniej szkoły ogólnokształcącej (obejmującej klasy I–IX) do systemu, w którym występuje wiele form organizacyjnych, np. gimnazja i licea, oraz programowych, np. szkoły międzynarodowe i językowe. Podobnie stało się też na poziomie szkolnictwa wyższego, w którym obok tradycyjnych uczelni państwowych, powstały szkoły wyższe nowego typu, głównie prywatne. Na rynku edukacyjnym wyróżniają się one innowacyjnymi programami kształcenia oraz profilami studiów. Są one bardziej elastyczne i otwarte na potrzeby studentów, a także pracodawców. Na wysoki poziom ich zróżnicowanej oferty edukacyjnej składa się profesjonalizm kadry wykładowców, nowatorskie badania naukowe, troska o ja-

¹ *Національна доктрина розвитку освіти*, „Офіційний вісник України” 2002, nr 16, <http://www.president.gov.ua/documents/151.html> [dostęp: 26.06.2015].

² Закон України, *Про інноваційну діяльність*, „Відомості Верховної Ради України” 2002, nr 36, <http://zakon.rada.gov.ua/go/40-15> [dostęp: 26.06.2015].

kość kształcenia – w tym nauczanie interaktywne i wykorzystanie technologii informacyjnych, mobilność profesorów i studentów, łączenie teorii z praktyką, współpraca międzynarodowa, zaangażowanie społeczne wykładowców i studentów na szczeblu lokalnym i krajowym. Różne aspekty reformowania szkolnictwa wyższego na Ukrainie oraz ich konsekwencje podejmują w swoich pracach m.in. T. Kuprij (Т. Купрій)³, W. Ohnewjk (В. Огнев'юк)⁴, S. Sysojewa (С. Сисоєва)⁵.

Przykładem prywatnej uczelni wyższej, która powstała na Ukrainie po zmianie ustrojowej, w warunkach wolnego niepodległego państwa i dzięki nowym regulacjom w prawie o szkolnictwie wyższym, jest Ukraiński Katolicki Uniwersytet (UKU, Український католицький університет). Jest to uczelnia, która kontynuuje tradycje Greckokatolickiej Akademii Teologicznej we Lwowie (zał. w 1928 roku) oraz Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego im. św. Klemensa w Rzymie (zał. w 1963 roku), a przy tym jest konkurencyjna wobec szkolnictwa państwowego, dzięki innowacyjnym programom i kierunkom studiów⁶. Nowatorskie rozwiązania dydaktyczne zostaną przedstawione na przykładzie studiów pedagogicznych.

Ukraiński Katolicki Uniwersytet – struktura i zadania uczelni

Ukraiński Uniwersytet Katolicki został założony w 1994 roku we Lwowie, jako Lwowska Akademia Teologiczna, przez Fundację św. Klemensa, której przewodniczy patriarcha Lubomyr Huzar. Pod obecną nazwą funkcjonuje od 2007 roku. Jest to prywatna instytucja naukowa i edukacyjna. Już w momencie powstania wyróżniała się spośród innych szkół wyższych pod względem: formy własności – prywatna, założyciela – ukraiński kościół greckokatolicki, kadry profesorskiej – międzynarodowi eksperci z Europy i Ameryki Północnej, kierunków kształcenia – obszar nauk społeczno-humanistycznych oraz teologicznych, zasobów bibliotecznych – jeden z największych na Ukrainie zbiór literatury filozoficznej i teologicznej. Władze uniwersytetu, menedżerowie i kadra naukowa nieustannie pracują nad doskonaleniem oferty dydaktycznej; obecnie jest to związane z nowymi zasadami akredytacji szkół wyższych przez Ministerstwo Edukacji

³ Т.Г. Купрій, *Ризики приватної вищої освіти в контексті прийняття нового ЗУ «Про вищу освіту»*, [w:] *Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії*: зб. наук. праць за мат. IV Всеукр. наук. конф., 11 грудня 2014, ред. Т. Г. Купрій, Рівне 2014, s. 286–289.

⁴ В. Огнев'юк, *Реформування – як сутнісна характеристика сучасної освіти*, „Освітлогія” 2013, nr 2. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/osvit_2013_2_3.pdf [dostęp: 26.06.2015].

⁵ С. Сисоєва, *Освітні реформи: Освітологічний контекст*, „Теорія і практика управління соціальними системами” 2013, nr 3, http://library.kpi.kharkov.ua/JUR/TPUSS%202013_3_2.pdf [dostęp: 26.06.2015].

⁶ *Ідентичність і місія Українського Католицького Університету*, ред. У. Головач, М. Маринович, А. Ясіновський, Львів 2003.

i Nauki. Można powiedzieć, że UCU, w trosce o jak najwyższe standardy kształcenia, nieustannie się rozwija i zmienia.

Uniwersytet jest otwarty na studentów wszystkich wyznań i kościołów. Studiują tu i wykładają m.in. grekokatolicy, prawosławni, protestanci, katolicy. Priorytetem Uniwersytetu są nauki humanistyczne, troska o rozwój duchowy studentów oraz ich zaangażowanie i aktywność społeczna.

Struktura UCU obejmuje dwa wydziały: filozoficzno-teologiczny i humanistyczny oraz 11 katedr naukowo-dydaktycznych. Niezależne od wydziałów funkcjonuje siedem instytutów – Instytut Pedagogiczno-Katechetyczny, Instytut Historii Kościoła, Instytut Religii i Społeczeństwa, Instytut Nauk Liturgicznych, Instytut Rodziny i Życia Małżeńskiego, Instytut Studiów Ekumenicznych, Instytut Kierowania i Zarządzania oraz Lwowska Szkoła Biznesu.

Wśród prowadzonych kierunków znajdują się: pedagogika społeczna, historia, psychologia, dziennikarstwo, media i komunikacja społeczna, socjologia, informatyka oraz teologia.

W sektorze szkolnictwa wyższego na Ukrainie przeważają uczelnie publiczne. Większość młodzieży ma możliwość bezpłatnego studiowania. Szkoły prywatne, aby sprostać konkurencji i zainteresować studentów swoją propozycją, muszą przedstawić takie programy i kierunki, które wyróżnią je wśród innych, oraz skłonią do ich wyboru, który będzie wiązał się z ponoszeniem kosztów edukacji – opłaty czesnego.

Władze UCU oraz kadra naukowo-dydaktyczna skupiają się na wyszukiwaniu nowych potrzeb, analizując nowe możliwości, nowe problemy, nowe wymagania, aby nowemu typowi studenta zaproponować specjalistyczną ofertę, na miarę oczekiwań. Zadaniem każdego pracownika jest prowadzenie badań naukowych na wysokim poziomie naukowym, wykorzystywanie innowacyjnych metodyk nauczania, udział w projektach międzynarodowych oraz aktywność społeczna w wymiarze lokalnym.

W środowisku UKU zbiegają się dwa światopoglądy – religijny i świecki, co tworzy platformę dla burzliwych dyskusji naukowych i badań, prowadzonych w celu lepszego zrozumienia sytuacji człowieka we współczesnym świecie i świata w człowieku.

Kształcenie pedagogów w UKU – nowe wyzwania

Wszystkie kierunki i programy kształcenia w UCU są akredytowane oraz mają certyfikaty Ministerstwa Edukacji i Nauki Ukrainy. Jednym z nich są studia na poziomie licencjackim i magisterskim na specjalności *pedagogika społeczna*. Specjalność ta rozwija się na Ukrainie od ponad 20 lat. Autorami najważniejszych badań i publikacji z zakresu pedagogiki społecznej są: A. Kapskoj (A. Капської), I. Mychowycz (I. Мигович), S. Charczenko (С. Харченко), L. Miszczyk (Л. Міщик)⁷.

⁷ А.Й. Капська, *Деякі аспекти професійної підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників*, http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vgnpu_ped/2010_15_2/V15_2_12_16.pdf [dostęp: 26.06.2015].

Pedagog społeczny należy do tej grupy pracowników socjalnych, która jest wrażliwa na zmiany w społeczeństwie. Z tego powodu treści studiów wymagają stałej korekty i doskonalenia. Ważne jest tu także, aby przewidywać pewne problemy społeczne i przygotować specjalistów, osoby kompetentne do ich rozwiązywania.

Oczekiwanie wsparcia społeczno-wychowawczego wśród osób lub grup, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, nasilają się w warunkach kryzysu społeczno-gospodarczego i duchowego⁸. Biorąc pod uwagę aktualną oraz prognozowaną sytuację polityczną, ekonomiczną i demograficzną na Ukrainie można stwierdzić, że potrzeby w zakresie pomocy społecznej, społeczno-rehabilitacyjnej, społeczno-pedagogicznej, będą wzrastać⁹. Rośnie też znaczenie empatii, zrozumienia, wrażliwości i solidarności społecznej z osobami w trudnej sytuacji życiowej.

Wyjątkowość sytuacji na Ukrainie wynika z faktu kumulowania się zagrożeń, jako sytuacji ryzyka w ponowoczesności, jako konsekwencji procesów transformacji ustrojowej oraz skutków antyterrorystycznej operacji w Donbasie. Protesty społeczne na Ukrainie w 2013 roku miały rozległe następstwa społeczne. Wojna w Donbasie oraz aneksja Krymu zdestabilizowały cały kraj. Pojawiły się problemy, trudne do przewidzenia: potrzeba wspierania armii, leczenie i rehabilitacja wojskowych, adaptacja i resocjalizacja tysięcy migrantów wewnętrznych ze Wschodu Ukrainy do nowych warunków życia. Nadal są to aktualne wyzwania na poziomie polityki społecznej. W pomoc społeczną zaangażowali się zarówno pedagodzy społeczni i pracownicy socjalni, nauczyciele, i wychowawcy, jak i ludzie dobrej woli: wolontariusze.

Społeczne funkcje edukacji i jej humanistyczny wymiar są konsekwentnie akcentowane w programach studiów na UKU. Treści kształcenia specjalistów w dziedzinie pedagogiki społecznej, na poziomie studiów pierwszego stopnia, obejmują trzy komponenty¹⁰:

- ogólnonaukowe i społeczno-kulturowe kształcenie specjalistyczne (wiedza o człowieku i współczesnych problemach społecznych, rozwoju umiejętności badawczych przyszłych ekspertów w dziedzinie działań społecznych i edukacyjnych);
- praktyczne przygotowanie zawodowe (nabywanie konkretnych umiejętności oraz kompetencji społecznych i edukacyjnych do pracy ze szczególnymi kategoriami osób, a zwłaszcza z sierotami społecznymi, marginalizowanymi, stygmatyzowanymi i nieprzystosowanymi społecznie dorosłymi, osobami starszymi, którzy potrzebują stałej opieki, rodzinami zagrożonymi oraz osobami, które sprawują opiekę nad nieletnim, dziećmi chorymi

⁸ Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період, red. Н.П. Бочкор, Є.В. Дубровська, О.В. Залеська та ін., Київ 2014, s. 84.

⁹ Поліщук І. Життя з чистого аркуша, „Урядовий кур’єр”, 7.11.2014, nr 207, s. 5.

¹⁰ Навчальний план підготовки бакалавра соціальної педагогіки в Українському католицькому університеті, Львів 2015.

lub niepełnosprawnymi, albo przygotowującymi się do przyjęcia dzieci pod swoją opiekę);

- komponent filozoficzno-teologiczny, który ma na celu zapewnienie warunków do rozwoju osobowości studentów, ich otwartości na problemy i potrzeby społeczne, a także duchowe i moralne wsparcie różnych kategorii podopiecznych; obejmuje on formację chrześcijańskiego światopoglądu przyszłych specjalistów oraz przygotowanie do współpracy ze strukturami społecznymi Kościoła, w tym do współpracy międzynarodowej z uniwersytetami katolickimi, które realizują podobne programy).

Trzeci składnik programu edukacyjnego dla studiów licencjackich – filozoficzno-teologiczny – istotnie wyróżnia przygotowanie zawodowe absolwentów UCU, wśród pedagogów społecznych, którzy ukończyli inne szkoły wyższe na Ukrainie. W każdym semestrze studenci odbywają zajęcia w ramach formacji duchowo-moralnej, zaliczając kolejno przedmioty: *Wstęp do Pisma Świętego*, *Duchowość chrześcijańska*, *Historia Starego i Nowego Testamentu*, *Podstawy wiary chrześcijańskiej*, *Podstawy kultu chrześcijańskiego*, *Zasady chrześcijańskiej moralności*, *Historia chrześcijaństwa*. Kolejność przedmiotów w programie nauczania odzwierciedla logikę rozwoju duchowo-moralnego człowieka.

Na podstawie pięcioletnich doświadczeń w realizacji powyższego programu dla studiów pierwszego stopnia oraz opinii absolwentów można sformułować kilka wniosków:

- pod wpływem przeobrażeń społecznych, wyników aktualnych badań naukowych oraz państwowych standardów kształcenia poszerzono istotnie treści kształcenia z zakresu pedagogiki społecznej;
- aktualizowano także programy klasycznych przedmiotów pedagogicznych, zgodnie z wytycznymi ministerstwa;
- nastąpiło dalsze zróżnicowanie przedmiotów dotyczących specjalizacji zawodowej;
- w przygotowaniu zawodowym zwiększa się udział treści związanych z praktyką.

Ważnym etapem procesu studiowania w UCU jest udział w wymianie międzynarodowej. W celu nabycia dodatkowych kompetencji studenci mają możliwość uczestniczenia w różnych projektach zagranicznych oraz korzystania ze stypendiów, które dają szansę studiowania poza krajem. W celu doskonalenia znajomości języków obcych oraz poszerzenia edukacyjnej i zawodowej komunikacji, młodzież corocznie może uczęszczać na klasyczne semestralne zajęcia z języków obcych lub na letnie szkoły językowe. W ramach kontaktów międzynarodowych UKU współpracuje z Federacją Europejskich Uniwersytetów Katolickich (FUCE). Dzięki temu studenci kierunku pedagogika mają możliwość studiowania, w ramach programu *Semestr za granicą*, w Kolegium Św. Marii (Calgary, Kanada) i Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (Polska), a także w programie ALTEMUS (Toulon, Francja).

Niezależnie od wdrażania powyższych innowacji, trwają prace nad kolejnymi nowatorskimi, w systemie ukraińskiego szkolnictwa wyższego, rozwiązaniami programowymi. Takie możliwości stwarza nowa ustawa *O szkolnictwie wyższym*¹¹, która daje szkołom wyższym prawo odstępiania od standardów państwowych w obszarze działalności społeczno-edukacyjnej, w granicach zapewniających uzyskanie kwalifikacji zawodowych. Nowa ustawa wprowadza zmiany systemowe, co oznacza, że wpływa na wszystkie obszary życia uniwersyteckiego. Przed UKU otwierają się nowe perspektywy rozwoju, dzięki następującym regulacjom ustawowym¹²:

- zrównanie praw prywatnych i publicznych szkół wyższych;
- możliwość wyboru przez uczelnię własnej strategii rozwoju i konstruowania według niej systemu zapewnienia jakości kształcenia;
- samodzielne tworzenie *curriculum* opartego na pożądanach kompetencjach absolwentów;
- samodzielne uznawanie dyplomów zagranicznych wykładowców i studentów;
- tworzenie programów studiów doktoranckich zgodnych z modelem europejskim;
- 15-tygodniowy semestralny system organizacji studiów i stymulowanie studentów do samodzielnej pracy;
- otwarte konkursy na prowadzenie studiów na tzw. kierunkach zamawianych przez państwo;
- tworzenie profesjonalnych programów studiów magisterskich;
- prawo studentów do wyboru, w ramach całego programu studiów, 25% wszystkich zajęć (według punktów ECTS);
- zwiększenie kompetencji samorządu studenckiego;
- zwiększenie możliwości studiowania za granicą.

Program *Portfolio studenta*

Do programu kształcenia dla studentów pierwszego stopnia pedagogiki społecznej wprowadzono, niezależnie od tradycyjnych przedmiotów fakultatywnych, innowacyjną technologię nauczania, tzw. *Portfolio studenta*. Metoda ta została opisana m.in. przez W. Dewisilowa (В. Девісілов)¹³ i J. Romanenke (Ю. Романенко)¹⁴. *Portfolio studenta* na UKU obejmuje wykaz dodatkowych praktyk i kompetencji zawodowych studenta, wykraczających poza ramy obo-

¹¹ <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [dostęp: 24.10.2016].

¹² *Ректорський звіт 2013-14 навчальний рік*, Український католицький університет, Львів 2014, s. 6.

¹³ В.А. Девисілов, *Портфоліо і метод проектів як педагогічна технологія мотивації і особистісно орієнтованого навчання в вищій школі*, „Высшее образование сегодня” 2009, nr 2.

¹⁴ Ю.А. Романенко, *Сучасні педагогічні технології*, Донецьк 2010.

wiązujących standardów. Zakłada się, że ten program będzie motywować młodzież do rozwijania i wzbogacania własnych umiejętności akademickich i profesjonalnych, uzupełniania doświadczenia, zaangażowania społecznego. Pakiety propozycji aktywizacji studentów są przygotowywane przez pracowników Katedry Pedagogiki Ogólnej i Społecznej oraz instytucje współpracujące z UKU. Są one związane ze studiowaną specjalnością. Z tych opcji studenci sami wybierają formy działań, zgodnie z własnymi zainteresowaniami oraz potrzebami.

Lista propozycji obejmuje m.in. gościnne wykłady profesorów i ekspertów, szkolenia, treningi, wycieczki edukacyjne, organizację letnich kolonii. Są one związane z następującymi dziedzinami:

- rodzina jako przedmiot oddziaływań społecznych i edukacyjnych (wychowanie w rodzinie, praca z rodziną dysfunkcyjną, praca z rodzinami imigrantów, praca z dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej, praca z sierotami, praca z rodzicami i wychowankami rodzinnych domów dziecka);
- praca społeczno-pedagogiczna z dziećmi i młodzieżą ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (ochrona socjalna i wsparcie dla tej grupy, rehabilitacja społeczno-pedagogiczna dzieci z zaburzeniami rozwojowymi);
- praca społeczno-wychowawcza z młodzieżą społecznie nieprzystosowaną (zapobieganie zachowaniom dewiacyjnym dzieci i młodzieży, profilaktyka uzależnień, praca z dziećmi ulicy);
- działalność instytucji społecznych i edukacyjnych w systemie socjalizacji (praca w szkołach średnich, treść i metodyka pracy w sanatoriach dziecięcych; organizacja czasu wolnego, animacja kultury, wolontariat, funkcje społeczno-edukacyjne mediów, reklama społeczna, projekty społeczne);
- polityka społeczna (alternatywne formy opieki nad dziećmi, ochrona zdrowia, dobroczynność, charytatywność, partnerstwo, usługi socjalne, socjalne zabezpieczenie, ubezpieczenia społeczne, itd.);
- podstawy prawne działań społecznych i edukacyjnych (m.in. prawa obywatelskie, dyskryminacja, wyzysk dzieci, przemoc wobec dzieci, przemoc w rodzinie, prawa dzieci, handel ludźmi).

Program *Portfolio studenta* to jakościowa szansa dla studentów, aby łączyć kształcenie akademickie z praktycznym i podnieść swoją pozycję na rynku pracy. Jego zadaniem jest promowanie jakości przygotowania zawodowego, ukształtowanie wrażliwości na problemy, które zachodzą w środowisku oraz zrozumienie specyfiki działań społecznych i psychopedagogicznych. Poprzez aktywny udział w warsztatach i zajęciach w terenie przyszli pracownicy sfery społecznej nabywają niezbędne praktyczne umiejętności zawodowe.

Pracując w bezpośrednim kontakcie z ekspertami studenci mają możliwość:

- kształtowania i doskonalenia umiejętności modelowania, planowania, analizowania i skutecznego wykonywania swoich czynności zawodowych;

- diagnozowania społeczno-pedagogicznego za pomocą tradycyjnych i nowoczesnych metod badań psychopedagogicznych;
- łączenia pracy z ochroną praw dziecka;
- pracy z dziećmi w różnym wieku i z różnych grup społecznych;
- rozwijania kompetencji komunikacyjnych; stosowania różnych form i metod interakcji społeczno-wychowawczej, poradnictwa, doradztwa.

Proces wprowadzenia innowacyjnego programu „Portfolio studenta” w UKU przebiegał etapowo. W pierwszym etapie na Wydziale Nauk Humanistycznych toczyły się burzliwe dyskusje na temat projektu. Wykładowcy i studenci dyskutowali różne pomysły oraz podjęto szeroko zakrojoną działalność informacyjną. Na drugim etapie poszukiwano optymalnych rozwiązań organizacyjno-metodycznych dla kształtowania tzw. miękkich kompetencji studentów. Wówczas uformowała się twórcza grupa, której zadaniem stało się przygotowanie projektu od strony programowej tak, aby była zgodna z zasadami pedagogiki szkoły wyższej. W trzeciej fazie zajęto się całościowym projektowaniem innowacji. Punktem wyjścia była diagnoza aktualnego stanu funkcjonowania uczelni, perspektyw jej rozwoju, strategii wyznaczania i osiągania celów. Powstały projekt odzwierciedlał cele, zadania i główne środki ich realizacji, dostępne zasoby, a także kryteria i metody ewaluacji.

Czwarty etap prac objął zarządzanie procesem działalności innowacyjnej. Nowy program został zaaprobowany i należało go wdrożyć. Zwrócono tu uwagę na czynniki psychologiczne: motywację, stresy, bezpieczeństwo, obieg informacji, etykę i aksjologię podejmowanych działań. Na piątym stadium wypracowano strategię kierowania działalnością innowacyjną i przygotowania studentów do nowych form aktywności. Oznaczało to wybór stylu kierowania, prezentowania pomysłów, oceniania i kontrolowania pośrednich rezultatów, delegowania uprawnień, motywowania do współpracy, nawiązywania kontaktów zewnętrznych.

Szósty etap poświęcony był przewyciężaniu oporu wobec zmian, w tym dyskomfortu psychologicznego. Nierzadko w trakcie przygotowania i wprowadzenia innowacji na uczelni mogą się pojawić sytuacje trudne, związane z niezrozumieniem nowych sytuacji, zmianami organizacji i rytmu pracy, potrzebami dodatkowych nakładów finansowych, koniecznością ustawicznego dokształcania.

Na ostatnim, siódmym, etapie wprowadzania zmiany podsumowano działalność innowacyjną. Zebrano pierwsze doświadczenia oraz sformułowano wniośki przydatne dla dalszych modernizacji. Obecnie można powiedzieć, że program *Portfolio studenta* uwzględnia potrzeby i zainteresowania studentów, jest obecny już na stałe w ofercie studiów na specjalności pedagogika społeczna w UKU, a jego ewaluacja dowodzi, że przynosi wielorakie efekty edukacyjne.

Podsumowanie

W nowych warunkach politycznych i ekonomicznych Ukraiński Katolicki Uniwersytet kształtuje swoją tożsamość jako innowacyjna propozycja wobec uczelni publicznych i niepublicznych oraz ich programów kształcenia. Cechami wyróżniającymi UKU jest formacja moralno-etyczna młodzieży, innowacyjne treści i metodyki oraz zaangażowanie studentów w praktyki społeczne. To decyduje o konkurencyjności absolwentów na rynku pracy. Sprzyja także ukształtowaniu w nich postaw obywatelskiego zaangażowania, a także aspiracji osobistych i społecznych.